

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

~~627.2-3.~~

627.2-3⁴ gl.
Danskhe, Ferne (Eske.)

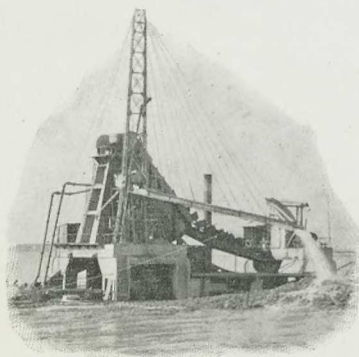

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AT HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASS.

627.2-3.

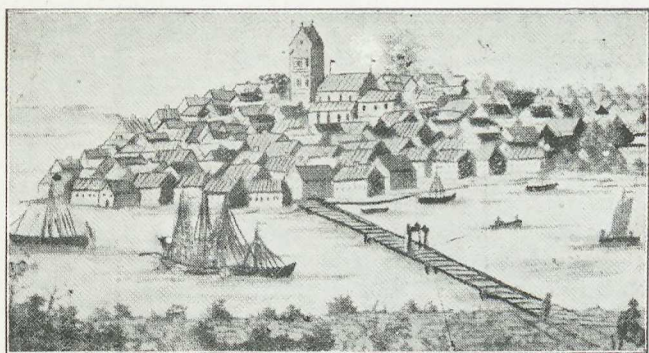
NAKSKOV HAVNS
UDVIDELSE

1914 - 1919

TEKNISK BIBLIOTEK
Danmarks tekniske Højskole

TEKNIŠK PUBLIKACIJE
IZ OBLASTI GRAĐEVINARSTVA I
POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI

Nakskov Havn omkring Aaret 1760

BILLEDET fra Pontoppidans Danske Atlas har sin beretigede Plads over disse Linier. Ganske vist er Nøjagtigheden og Virkelighedstroskaben i Stort som i Smaat ikke dets stærkeste Side, men det er den ældste billedlige Fremstilling af Nakskov Havn, og saa kontrasterer det tillige Forskellen mellem en sløv og selvopgivende Fortidsperiode og en initiativstærk og fremadvillende Nutid. Thi Billedet er fra Aarene omkring 1760, Nakskovs Forfaldstid. Mange og vidtforskellige var Grundene til Elendigheden, men den største og vægtigste af dem alle var Havnens og Skibsfartens Misrøgt. Thi Havnen var alle Dage Hjertet i Nakskovs Byorganisme.

Det var den dybe, skovkransede Fjord — paa engang Gemmested indad og Vandvej udad til de store Have — der fra Byens Fødselsstund i Middelalderens ældste og mørkeste Sekler betingede dens første spæde Trivsel og Vækst. Og det var den samme Fjord og Havn, der gennem hele Middelalderen og langt ind i den nyere Tid skabte og bevarede Byen en Førsterangsstilling blandt danske Købstæder. Ingen Modgang kuede den. Vendernes vilde Horder og Lybækkernes gridske Skarer plyndrede og brændte Tid efter anden den rige Stad, men som en Fugl Fønix rejste den sig atter og atter af Asken og voksede, styrket af Fjord og Havn, beriget af Skib og Hav, til endnu større Kraft og Fylde end tilforn. Til Værn for den gyldne Skat byggede Kong Hans Engelsborgs stolte Taarn paa Slotø, og Christian III og Christian IV skærmede den med Volde og Grave.

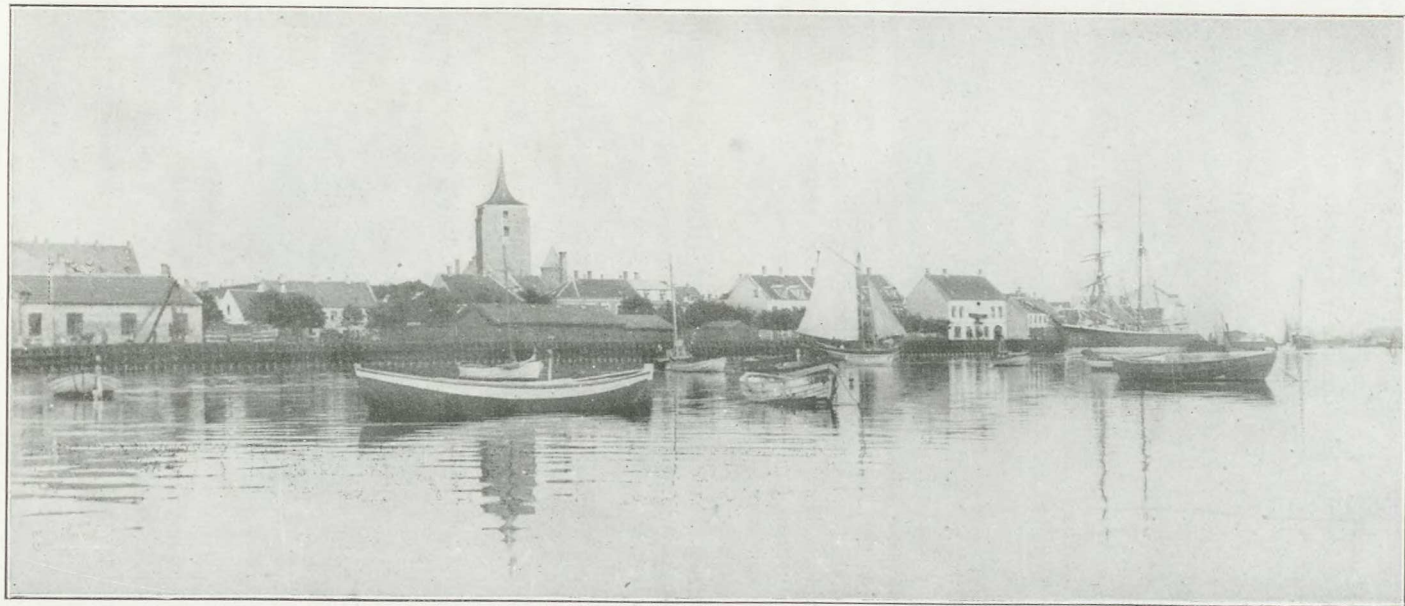
Der er noget sindbilledlig i, at det var Valdemar Sejrs, som gav Byen Købstadrettigheder, Aarstallet kendes ikke. Dokumentet har vel Lybækkerne engang brændt sammen med Byen, men Sejrsmærket beholdt den. Det er egentlig Ironi, at der staar et Træ og en Gaasefod i dens Skjold; det burde have været et blaanende Hav med stolte Snekker. Thi vel blev Byen, takket være store, kongelige Gaver, Jord-

drot i stor Stil med Svin paa Olden og Gæs paa Stubben til dagligt Behov, men Rigdommen og Magten bares hjem paa dens talrige Skibe fra fjerne Riger og Strande.

Allerede 1436 var Nakskov saa fornem, at den selv syvende — sammen med Aalborg, Odense, Aarhus og enkelte andre Byer — sendte tvende Borgmestre med gyldig Stemme til København for at klare og ordne Katolicismens og Grevefejdens store Fallitbo. Syvendepladsen, det hellige Syvtal, bevarede den gennem de følgende Aarhundreder og — genvandt i den nyere Tid. Listerne over Købstædernes Skatteyderler gennem det 15., 16. og 17. Aarhundrede viser, at Byen stadig holdt sin Plads, enkelte af Byerne foran den skiftede, men Nakskov var stadig Nr. 7. Og i Aarene før vor allernyeste Tidsregning, d. v. s. før Krigen, stod Nakskov igen som Nr. 7 i Rækken af Landets stærkest trafikerede Havne.

Svenskekrigen 1659 — med dens Belejring, Bombardement, Indtagelse og Brandskatning af Byen — knuste den. Borgerne flygtede, Hustomterne laa øde og græsdækkede. Dens Dage synes talte; men endnu engang rejste den sig af Asken, voksede op til sin gamle Vælde og sendte, Traditionerne tro, sine Skibe til Verdenshavenes fjerneste Kyster. Det blev den store nordiske Krig 1709—1720, der atter gav den Ulivssaar, og denne Gang sank den som de fleste andre Købstæder ned i en hundredaarig Dvale. Man glemte den gamle Vej til Ros og Magt, lod Havnen gro til og Skibsbeddingerne raadne. Byens Hjerter ophørte omtrent at slaa. Det gik saa vidt, at Skipperne fra den usselige Flække Marstal bemægtigede sig hele Skibsfarten paa Nakskov og dermed tappede Byens Hjerteblood. Medens Marstal voksede sig rig og stærk, sank Nakskov dybere og dybere i Armod og Forsmædelse. Endnu omkring 1700 Tallet skriver en af Datidens Forfattere, at Nakskov havde »en saa dejlig Mængde Skibe, at det kan siges, at det er rart (sjældent) nogen Købmandsflaade passerer Bæltet, uden at der er Nakskovs Fartøjer iblandt«. Men 1790 var den stolte Flaade svundet ind til 2 Galeaser og 4 Jagter. Havnens Bolværker var raadnet op, Havnepladsen var Lossested for Uhumskheder af værste Art, der flød ud i Havnen, saa der tilsidst knapt var et Par Fod Vand ved Bolværksresterne. Og Billedet fra Havnen afspejlede sig i Byen. Ussel, dorsk, forarmet og sølle laa den dér; selv dens stolte Fortid var glemt og ringeagtet.

Genrejsningen kom, og den kom gennem Havnen. Allerede 1791 havde man fattet Planer om Fjordløbets Oprensning og Havnens Uddybning. Pengene var skaffet, men Kancelliet, hvis Tilladelse var nødvendig, gad end ikke se paa Sagen, men syltede den, trods talrige Henvendelser, i omtrent 10 Aar. Først 1802 fik man Tilladelse til at tage fat, og saa kom der Fart i Arbejdet. Nye Bolværker blev slaact, Havnen oprenset

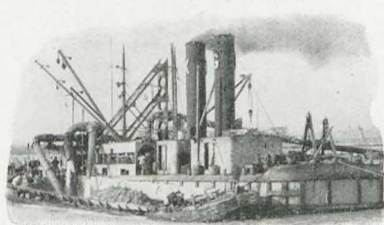

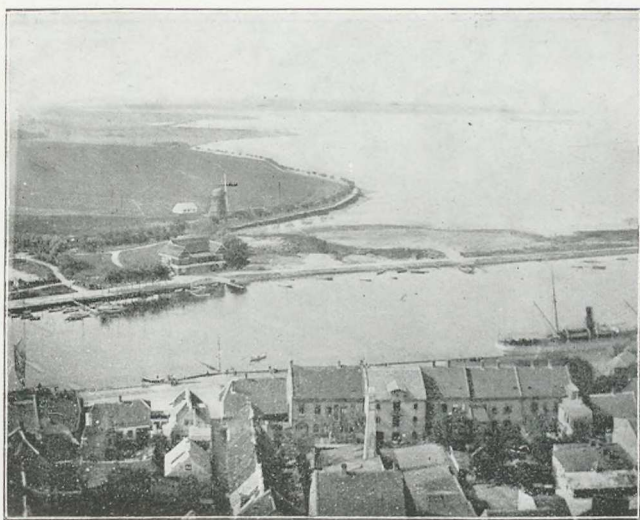
Nakskov Havn ved Aaret 1900

og Løbet uddybet til 8 à 9 Fod. Hjertet begyndte atter at slaa, Blødet pulserede atter i Aarerne. Trods det følgende kvart Aarhundredes Trængsler voksede Byen paany, og med Væksten steg Kravene til Havnen. 1847—50 uddybede man til 13 Fod, 1875 oprensede man til 14 Fod og udvidede Bolværkspladsen ved at opfylde hele det Terræn, hvorpaa nu Havnepakhuset og Toldboden ligger. I 1902 uddybede man til 16 Fod, og i 1914 begyndte man paa det store Arbejde, hvis Fuldførelse nu fejres.

Er den nye Havn saaledes bygget paa Aarhundreders gløvedige Traditioner, er Skibsværftet det ikke mindre. Gennem sin 500=Aars Glansperiode byggede Byen selv sine Skibe paa egne Værfter. Christian IV anlagde desuden et kongeligt Værft paa Slotø med tilhørende vidtstrakte Bygninger og Beddinge, hvoraf Jordsmonnet derude endnu dækker over betydelige Rester. Da Byen i forrige Aarhundrede vaagnede af Dvalen, skabte den ogsaa et nyt Skibsværft, der foruden Nakskovs egen Flaade tømrede mange stolte Skuder til udenbys Rhedere, Skuder, der paa Verdenshavene skabte Nakskov Skibsværft et Navn, der nævnedes med Stolthed blandt Landets bedste. Henimod sidste Aarhundredskifte løb Tiden fra Værftet, og det sygnede hen. Men sammen med den nye Havn er nu opvokset et nyt Værft, der dristig vil tage Kampen op med Landets største.

Maatte baade Havn og Værft faa Held til at fortsætte et halvt Aartusindes smukke Traditioner, hæve den gamle By i Fjordkrogen til ny Ære og bevare dens ældgamle Plads som Nr. 7 i Rækken af Landets største og bedste Stæder. Højere gaar vor Stræben og vore Ønsker ikke — foreløbig.

Nakskov Havn før 1914

DE NYE HAVNEARBEJDER

DET LIGE LØB har ofte været paa Tale, men Opgaven syntes større end at dens Løsning i heldigste Tilfælde kunde betale sig. Sidst var der i Aaret 1900 ofret betydelige Kapitaler paa Forbedring af det gamle Løb, men allerede i 1910 var det galt igen. De mange Krumninger, hvoraf flere var meget skarpe, hindrede den fri Sejlads og medførte ofte, at Skibene blev »hængende« og spærrede hele Sejladsen i flere Døgn.

Der maatte gøres noget, om Nakskov Havn ikke skulde komme i Vanry.

Man lod da udarbejde Projekt til et helt nyt, lige Sejlløb, 4000 m langt, fra Barneholm til Søndernæs, hvorved man undgik de generende Krumninger paa Løbet. Projektet kom imidlertid ikke den Gang til Udførelse, men da Trafikken stadig voksede, blev Nakskov Landets syvende største Havn, og Sagen blev taget op igen, idet der nu tillige paakrævedes en Udvidelse af selve Havnen som Følge af den stigende Trafik.

Nakskov Havnebygning

Havnepengene var:

i 1900.....	68,000 Kr.
i 1905.....	80,000 —
i 1910.....	118,000 —
i 1913.....	138,000 —

I 1914 naaede man endelig at paabegynde Arbejderne med det for Øje at gennemføre det lige Løb. Der var i Havneudvalg og Byraad fuld Enighed om Sagen, men ude i Befolkningen herskede megen Tvivl. Den Forkortelse af Sejladsen, der var Tale om, betød kun lidet. Krumningerne i Løbet kunde der bødes paa, mente man, men hvor skulde Pengene komme fra?

I Modsætning hertil anførtes, at det lige — korte Løb — vilde blive billigere at uddybe end det gamle, krumme, naar man skulde have større Dybder. Følgelig var enhver Udgift til Forbedring af det sidste spildt, ligesom de i 1900 anvendte Penge.

Og saa skar man igennem al Snak og tog fat.

Bygningen af nye Kajer paabegyndtes i 1914, Uddybningsarbejderne i 1915, og Arbejderne har derefter været fremmet jævnt, trods de vanskelige Forhold under Krigen, saa Uddybningsarbejderne nu i alt væsentligt er afsluttede, og Kajarbejderne bliver afsluttede i 1. Halvdel af 1920.

Paa Grund af Kravet om større og større Vanddybde er det lige Løb, der oprindeligt kun var projekteret med Havnens daværende største Dybde, 5,0 m (16 Fod), nu udført med 6,3 m (20 Fod)'s Dybde. Samtidig er de Strækninger af det gamle Sejlløb, der endnu benyttes, regulerede, saa Løbet nu bestaar af rette Strækninger med svage Overgangskrumninger i Knæpunkterne (den mindste benyttede Krumningsradius er 620 m). Bundbredden af Løbet er overalt udenfor Søndernæs mindst 40 m og indenfor Søndernæs mindst 30 m paa de lige Strækninger, i Krumningerne haves større Bredder, og Dybden er overalt mindst 6,3 m.

Denne gennemgribende Forbedring af Sejlløbet har tillige medført Muligheden for at fyrbelyse

dette ved ni Fyrlinier som vist paa Plan I. De nødvendige Fyr er under Anskaffelse, hvorefter Havnen vil kunne besejles saavel Nat som Dag.

Foruden Sejlløbet er endvidere saavel den gamle Havn som store nye Havnebassiner udgravede med indtil 6,3 m's Vanddybde, som nærmere vist paa Plan II.

Den opgravede Fyld er dels udlosset til Søs, dels benyttet til Opfyldning af store Arealer ved Nakskov Havn, hvor saadanne før i høj Grad savnedes.

Ved alle disse Uddybningsarbejder er i 1915 optaget 108,000 m³ Fyld, i 1916 123,000 m³, i 1917 110,000 m³, i 1918 563,000 m³ og i 1919 676,000 m³, hvilket tilsammen udgør den betydelige Fyldmængde: 1,580,000 m³.

Naar Kajarbejderne i Havnen næste Aar er afsluttede, vil der ialt siden 1914 være bygget:

650 løb. m Kaj med 6,3 m Vanddybde					
40	—	—	»	5,7	≈ —
630	—	—	»	5,0	≈ —

Ialt 1320 løb. m Kaj,
hvorefter der i Havnen ialt findes:

650 løb. m	Kaj med	6,3 m	Vand		
150	—	»	5,7	≈	—
730	—	»	5,0	≈	—
600	—	»	4,4	≈	—
300	—	»	2,5	≈	—

Ialt 2430 løb. m Kaj.

Derudover er der Mulighed for at bygge ca. 2200 løb. m Kaj langs de opfyldte Arealer efterhaanden som Udviklingen maatte kræve dette, saa der ialt kan blive ca. 4630 løb. m Kaj indenfor Havnens Rammer.

Endvidere har Havnen i Tilknytning til de nye Havneanlæg bygget en ca. 500 m lang Havnebane, en Jernbanebro, over hvilken Forbindelsessporet mellem det ældre Spornæt nord for Havnen og

Nakskov Fjord.

1 : 40000.

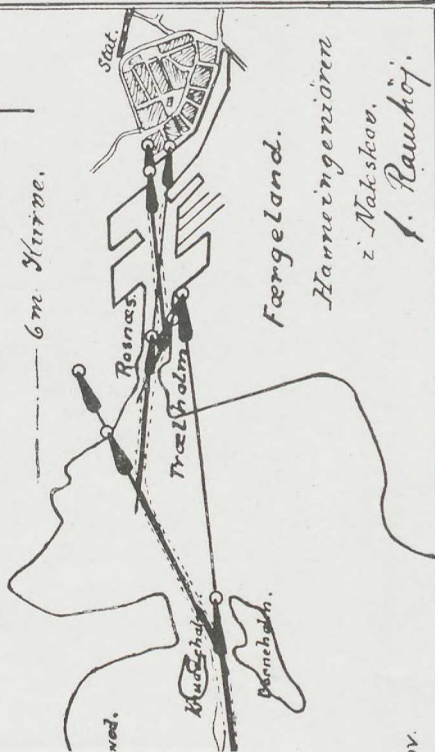
Anvendte Signaturer:

— 2 m Kurve.

— 4 m Kurve

— 6 m Kurve.

Helræs.

iv.

dette ved ni Fyrlinier som vist paa Plan I. De nødvendige Fyr er under Anskaffelse, hvorefter Havnen vil kunne besejles saavel Nat som Dag.

Foruden Sejlløbet er endvidere saavel den gamle Havn som store nye Havnebassiner udgravede med indtil 6,3 m's Vanddybde, som nærmere vist paa Plan II.

Den opgravede Fyld er dels udlosset til Søs, dels benyttet til Opfyldning af store Arealer ved Nakskov Havn, hvor saadanne før i høj Grad savnedes.

Ved alle disse Uddybningsarbejder er i 1915 optaget 108,000 m³ Fyld, i 1916 123,000 m³, i 1917 110,000 m³, i 1918 563,000 m³ og i 1919 676,000 m³, hvilket tilsammen udgør den betydelige Fyldsmængde: 1,580,000 m³.

Naar Kajarbejderne i Havnen næste Aar er afsluttede, vil der ialt siden 1914 være bygget:

650 løb. m Kaj med 6,3 m Vanddybde					
40	—	—	»	5,7	≈ —
630	—	—	»	5,0	≈ —

Ialt 1320 løb. m Kaj,

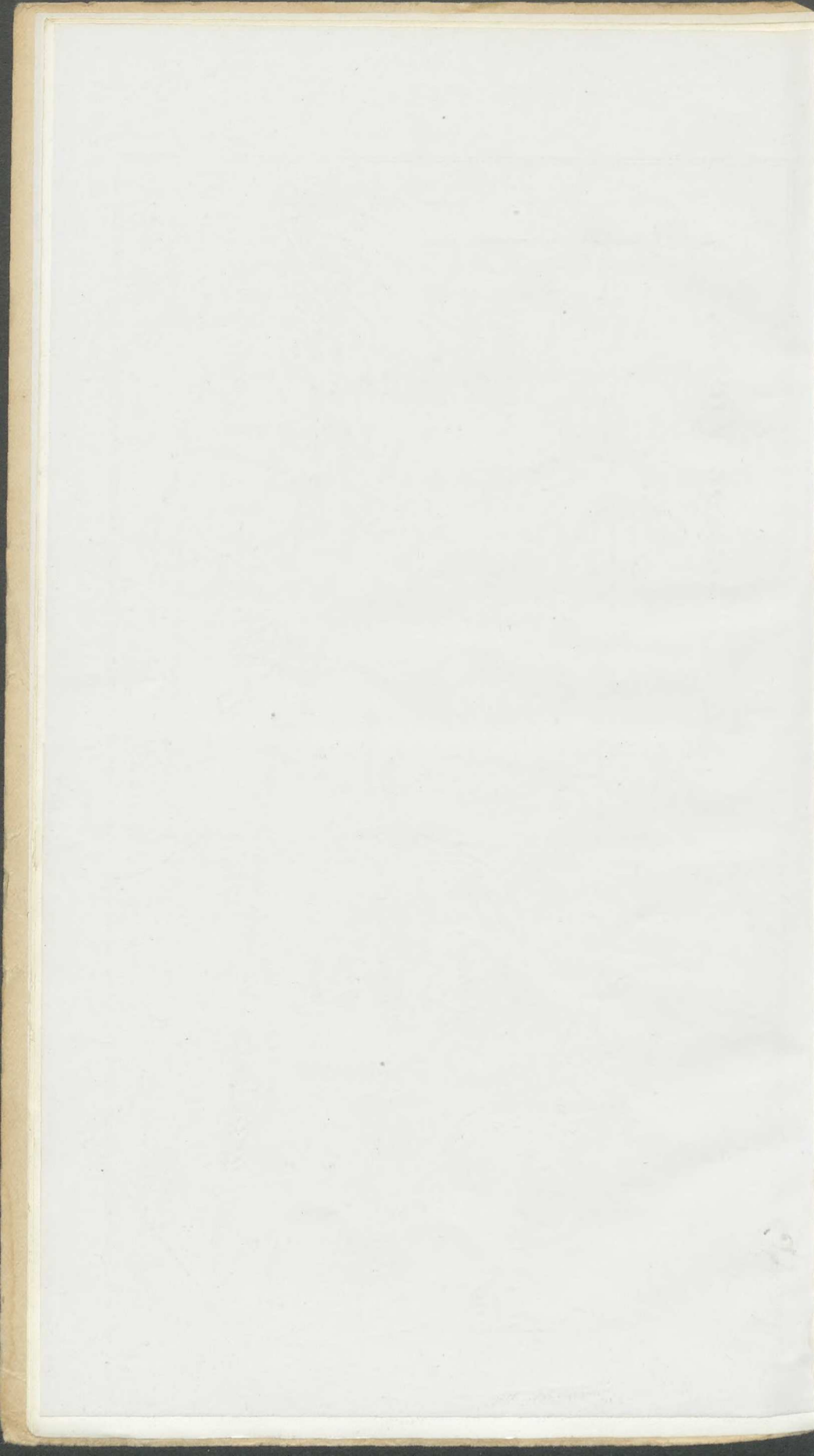
hvorefter der i Havnen ialt findes:

650 løb. m Kaj med 6,3 m Vand					
150	—	—	»	5,7	≈ —
730	—	—	»	5,0	≈ —
600	—	—	»	4,4	≈ —
300	—	—	»	2,5	≈ —

Ialt 2430 løb. m Kaj.

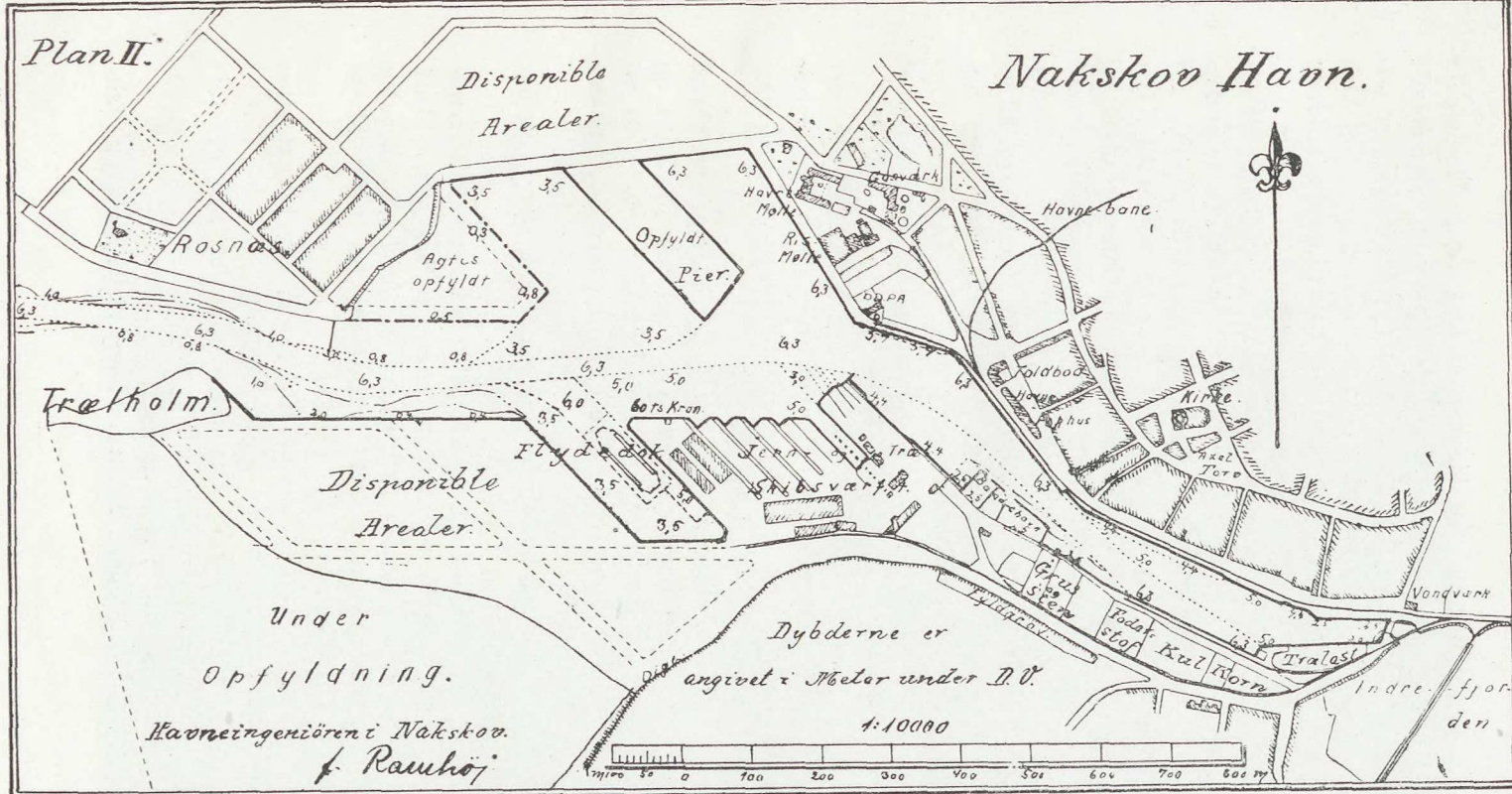
Derudover er der Mulighed for at bygge ca. 2200 løb. m Kaj langs de opfyldte Arealer efterhaanden som Udviklingen maatte kræve dette, saa der ialt kan blive ca. 4630 løb. m Kaj indenfor Havnens Rammer.

Endvidere har Havnen i Tilknytning til de nye Havneanlæg bygget en ca. 500 m lang Havnebane, en Jernbanebro, over hvilken Forbindelsessporet mellem det ældre Spornæt nord for Havnen og

Plan II.

Nakskov Havn.

det nye syd for Havnen er ført, og et Havnepakhus, medens Staten har ladet opføre en tidssvarende Toldkammerbygning. Endelig er Havnekajerne udstyret med elektrisk Lys, og der er anskaffet Uddybningmaskiner og Slæbebaade til Vedligeholdelse af Dybderne i Løbet og Havnen.

Havnebassinernes Flademaal er ved Udvidelsen steget fra ca. 7,7 ha til ca. 24,3 ha, og Havnearealerne Flademaal er steget fra 9,1 ha til 36,6 ha. Af disse sidste er i Øjeblikket 6,0 ha udlagt til Kajer og Veje, 12,6 ha benyttes til Oplagspladser og industrielle eller merkantile Virksomheder, medens 18 ha endnu er disponible til nye Anlæg. Desuden findes endnu indenfor Havnens Rammer ca. 30 ha Vandareal med ringe Vanddybde, der agtes opfyldte efterhaanden som Fyld fra fremtidige Oprensnings- og Uddybningsarbejder faas disponibel dertil.

Af de helt eller delvis nye Virksomheder, der er beliggende paa Havnearealerne, og som er oprettede eller udvidede siden Havneudvidelsen paa begyndtes, skal omtales:

A/s Nakskov Skibsværft, der indtager et Areal af 7 ha, har tre Byggebeddinger for Træskibe og fire Byggebeddinger for Jernskibe fra 4000 til 14,000 Tons, endvidere Ophalingsbedding og stor Flydedok.

A/s Nakskov Gips- og Kalkværk, der nylig har paabegyndt Driften.

A/s »Ota«, der foruden den tidligere eksisterende Havremølle nu snart sætter en stor Rismølle i Drift.

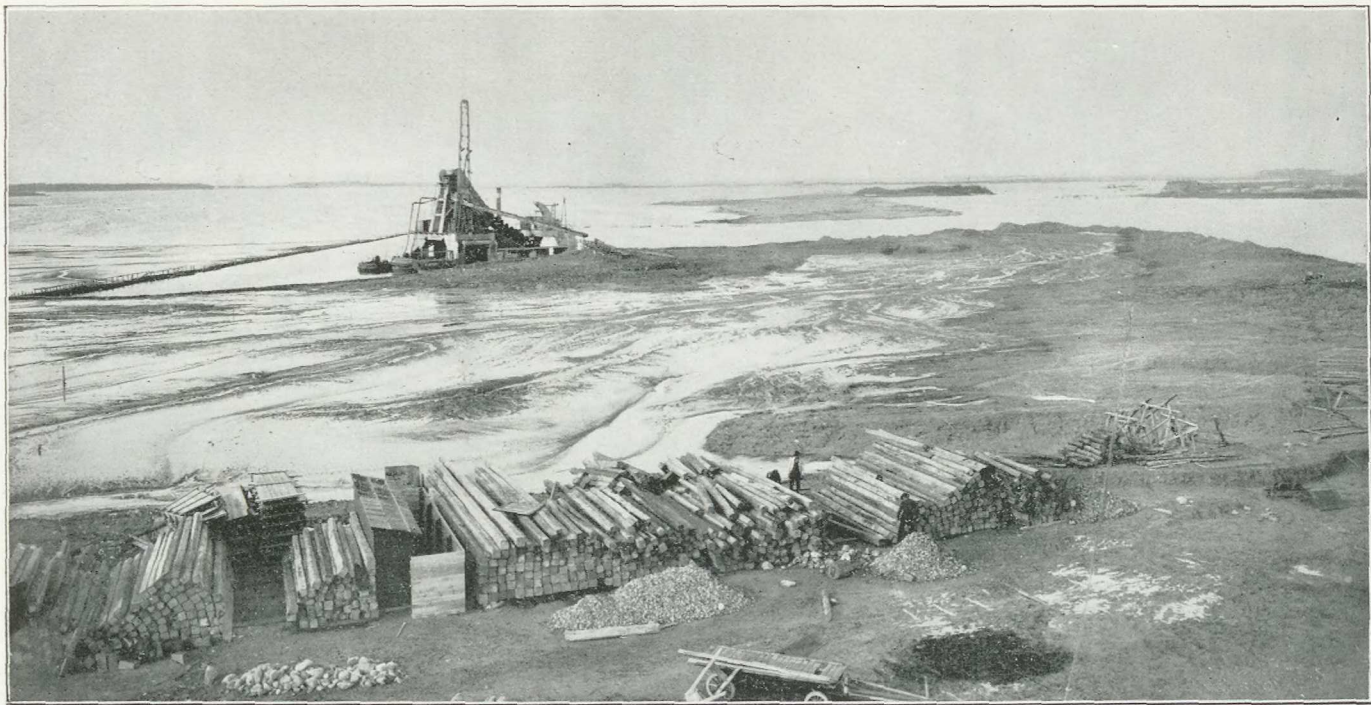
Det Danske Petroleums Aktieselskab, der for Tiden udvider sit Tankanlæg fra 6000 hl til 22,000 hl.

A/s Dansk Saasæd Kompagni, der har et stort Silopakhus m. m. under Bygning.

A/s Nakskov Krankompagni, der har et stort Kullosseanlæg under Bygning.

Endvidere skal nævnes:

A/s Lollands Kontrol Foderfabrik, Nakskov Han-

Fra Opfyldningsarbejderne ved Nakskov Havn

delskompagni, *A/s Vestlollands Trælastforretning*
og *A/s Sten- og Grusforretningen*.

Naar alle Arbejderne til Foraaret er afsluttede,
vil der formentlig ialt dertil være medgaaet føl-
gende Beløb:

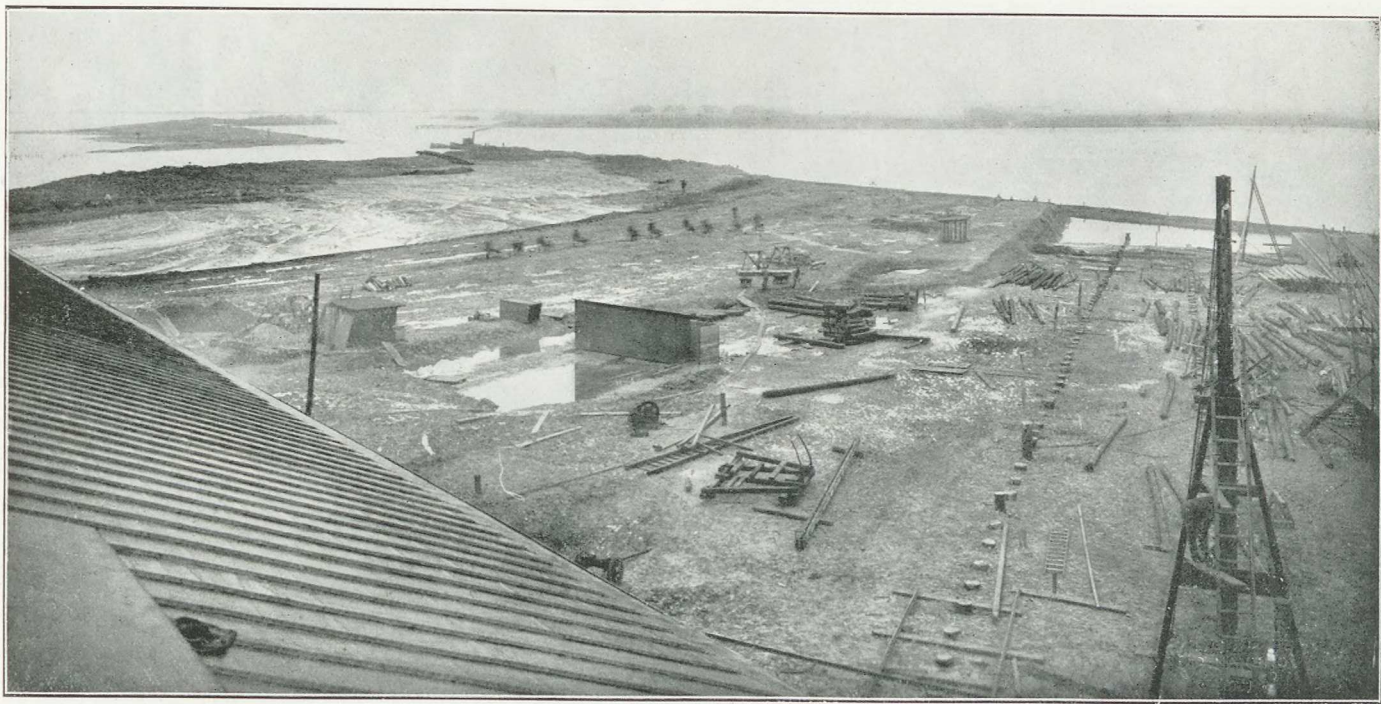
Uddybningsarbejder i Fjord og Havn	2,872,157.57
Kajanlæg	652,059.26
Anskaffelse af Uddybningsmateriel ...	159,200.00
Anlæg af Ophalingsbedding	157,903.44
Havnebygning	95,611.32
Flytning af Havnespor	53,875.79
Bro for Jernbanespor	29,039.63
Regulering af indvundne Arealer	10,703.20
Køb af Arealer paa Færgelandet	24,099.84
Udvidelse af Ølkarsvej	12,000.00
Elektrisk Belysning paa Havnen	10,499.06
Bygning af Havneingeniørkontor	3,024.26
Bygning af Baadehavn	13,000.00
Fyrbelysning af Fjorden	20,000.00
Omkostninger ved Optagelse af Laan	82,588.86

Ialt 4,195,762.23

Deraf er imidlertid Ophalingsbeddin-
gen og Skibsværftets Arealer solgt
til dette for ca. 405,000.00

Saa Havnens Gæld bliver ca. 3,790,000.00

Udgifterne er som Følge af Dyrtiden blevet
meget betydelig større end oprindelig paaregnet,
men en Trøst er det dog, at Arbejderne, hvis de
først skulde have været paabegyndt nu, vilde være
blevet endnu meget dyrere, saa Udgifterne ialt var
blevet ca. 7 Millioner Kroner, hvilket formentlig
havde været uoverkommeligt for Havnen. End-
videre har Dyrtiden jo gjort det nødvendigt for
Havnene at forhøje Havneafgifterne, hvorved de
forhøjede Indtægter nogenlunde vil komme til at
svare til de forøgede Udgifter, saa Havnen for-
mentlig vil kunne bære sig som nærmere fremstillet
nedenfor.

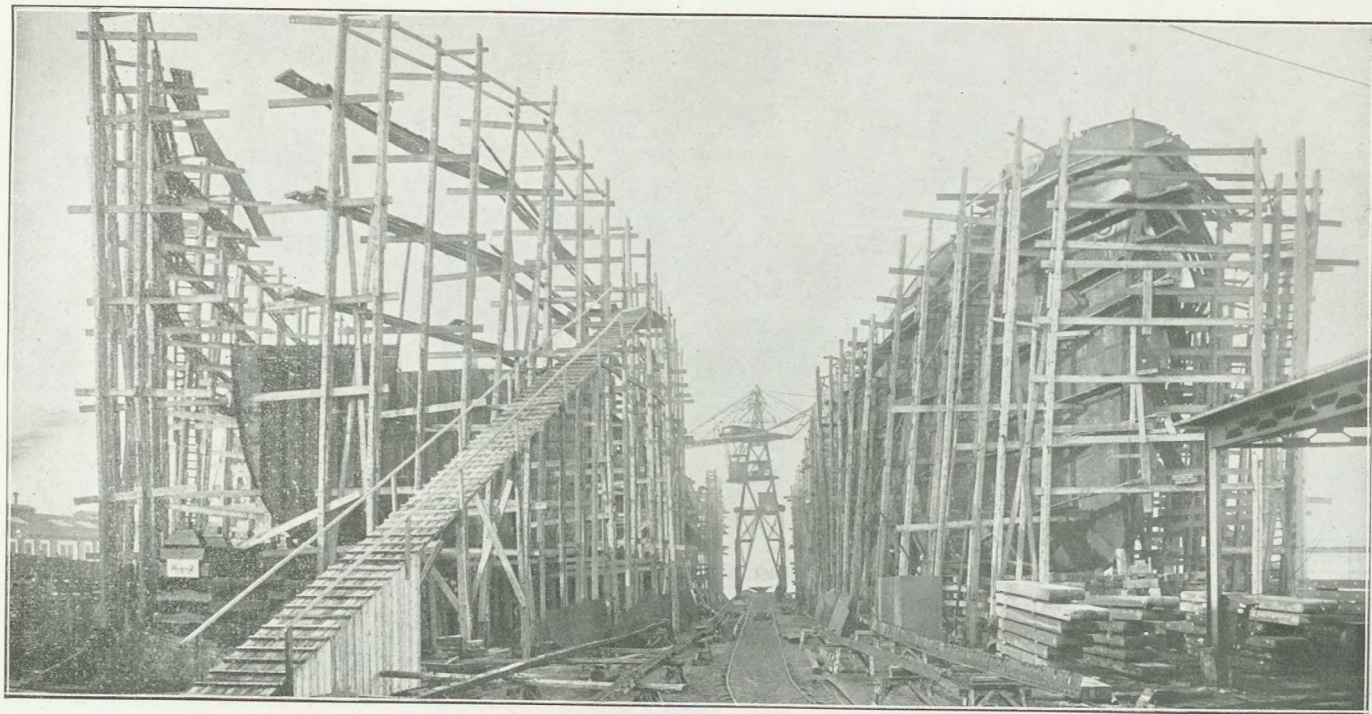
Det opfyldte Areal til Nakskov Skibsværft planeres

Idet der regnes med, at Havneafgifterne fra April 1920 forhøjes med 100 % af Taksterne før Krigen (som allerede indført ved Københavns Havn), og at Trafikken i 1920 vil blive af nogenlunde samme Størrelse som før Krigen, vil Havnens Budget stille sig omtrent saaledes:

<i>INDTÆGT</i>	Kr.
Rente af Havnens Andel i Nakskov	
Skibsværft	10,000
Bro- og Havnepenge	276,000
Indtægter, der opkræves af Havne- fogden	5,000
Grundleje	30,000
Forskellige Indtægter	»
Forventet Tilskud fra Staten til For- rentning	38,250
	Ialt 359,250

<i>UDGIFT</i>	Kr.
Afdrag	55,000
Renter	190,000
Skatter og Afgifter	6,000
Statens Tilsyn med Havnen	100
Lønninger	35,000
Vedligeholdelse af Havneværkerne ...	14,000
Oprensningsarbejder	40,000
Anskaffelse af Inventar	2,000
Vedligeholdelse af Inventar	4,000
Forskellige Udgifter	12,000
	Ialt 358,000

Om otte Aar vil Renteydelsen være aftaget til ca. 170,000 Kr., medens Afdragenes Størrelse paa Grund af Laanenes Karakter forhøjes til 130,000 Kr., saa Udgiftssiden bliver forøget med 55,000 Kr., men Trafikken vil til den Tid paa Grund af de nye Virksomheder formentlig være steget med mindst de 20 %, der er nødvendig for at give Dækning for dette Beløb gennem forøgede Havne-

To af Nakskov Skibsværfts Beddinger

og Bropenge, og Renteydelsen vil jo, efter at Afdragene er kommet op til denne Størrelse, hurtigt aftage med betydelige Beløb.

Det vil af den foregaaende Udvikling ses, at saavel Havn som Sejlløb ved de foretagne Arbejder har opnaaet saa betydelige Udvidelser og Forbedringer, at det kan forudsættes, at Havnen nu kan tilfredsstille de Krav, der vil blive stillet til den af de kommende Aars Udvikling. Og efterhaanden som der ad Aare maatte blive stillet Krav om større Vanddybde i Sejlløbet og flere Kajer, vil dette nu, efter at Hovedarbejdet er gjort ved Genomgravningen af det lige Løb og Opfyldningen af store Arealer, kunne imødekommes for Udgifter, der blive ret smaa i Forhold til de nu afholdte.

Til Slut skal endnu om Havnens Forhold bemærkes:

Lodsstation forefindes saavel paa »Albuen« som ved Nakskov Havn.

Slæbebaade og Isbrydere op til 250 HK. forefindes i Havnen, der tillige befares af Rutebaade daglig, saa Havnen sely i strenge Vintre vil være aaben for Sejladsen.

Nakskov Skibsværft udfører Reparationer af enhver Art paa saavel Skib som Maskine, endvidere findes tre store Maskinværksteder i Byen, deraf det ene med Jernstøberi, som ligeledes alle udfører Reparationer.

Der forefindes store Lagere af Kul og Proviant saavel som Tankanlæg for Petroleum, Benzin og Brændselsolie ved Havnen. Vand fra Vandværk leveres gennem Vandopstandere overalt paa Havnen, ligesom Kajerne overalt er udstyret med elektrisk Lys og Jernbanespor.

Som foran nævnt forefindes omkring Havnen store Arealer, der er fortrinligt egnede til Anlæg af industrielle og merkantile Virksomheder.

Nakskov, i December 1919.

TO »LIGE LØB«

som skulde »skiæres« for 100 Aar siden.

Omstaaende gengives et Afsnit af et Kort, som er fundet i Nakskov Havns Arkiv. Det bærer Paategning om at være »fremlagt i Havne-Commissionen 8. December 1798« og aabenbarer, at man allerede for langt over 100 Aar siden har forstaaet Betydningen af en Forbedring af Indsejlingen til Nakskov Havn. Som det vil ses, angaar Tegningen en Plan om at forkorte Løbet paa to Steder, nemlig mellem Steensø og Trælholm og mellem Trælholm og Barneholm, idet der projekteres to »nye Løb« paa en ret betydelig Strækning. Kortet bærer en Mængde skriftlige Paategninger, som er vanskelige at tyde paa den fotograferede Gengivelse. Man læser dog ret tydelig to Steder: »Dette er det nye Løb, som skal skiæres«, hvorved angives den paatænkte Forkortelse af Løbet. At det samtidig har været tilsigtet med de projekterede Udgravningsarbejder eller »Skiæringer« at gøre det muligt for mere dybtgaaende Skibe end forhen at passere Løbet, er sandsynligt, idet Dybdeangivelserne viser, at Vandstanden har været saa ringe som 6 Fod i de to Kurve i »der naturlige Løb«, medens den er større paa den øvrige Del af dette.

